

Byråkrati

J. S. Kapittel 8

1

- Offentlig produksjon av varer og tjenester implementeres og iverksettes av byråkrater.
- Tradisjonell offentlig økonomi → Byråkratiet har ingen egen interesse.
- Naivt?
- Politisk økonomi → Byråkratene følger egeninteresser.

2

Hva maksimerer byråkrater?

Økonomer antar at:

- Konsumenter maksimerer nytte
- Bedrifter maksimerer profitt
- William Niskanen argumenterte for at det er nyttig å anta at byråkrater maksimerer sitt budsjett.

3

- Niskanen 1971 → Interessekonflikt mellom det politikerne/velgerne vil og det byråkratiet ønsker.
 - Politikerne ønsker minst mulig budsjett for gitt produksjon.
 - Byråkratiet ønsker størst mulig budsjett
 - Høyere lønn
 - Mer prestisje
 - Mindre innsats
 - Bedre arbeidsbetingelser

4

“The rationality of budget maximization by bureaucrats may best be illustrated by considering the consequences of contrary behavior. Consider the probable consequences for a subordinate manager who proves without question that the same output could be produced at, say, one-half the present expenditure...”

“In a profit-seeking firm this manager would probably receive a bonus, a promotion, and an opportunity to find another such economy; if such rewards are not forthcoming in a specific firm, this manager usually has the opportunity to market his skills in another firm...”

“In a bureau, at best, this manager might receive a citation and a savings bond, a lateral transfer, the enmity of his former colleagues, and the suspicion of his new colleagues. Those bureaucrats who doubt this proposition and who have good private employment alternatives should test it...once.”

5

Offentlig produksjon av varer og tjenester er karakterisert ved principal – agent forhold

- Velgerne/politikerne (prinsipalen) og byråkratene (agenten) har motstridende interesser.
- Hvordan får velgerne/politikerne (prinsipalen) byråkratene (agenten) til å handle i tråd med deres interesser?
- Problemer
 - Asymmetrisk informasjon
 - Manglende/kostbar kontroll/overvåkning.

6

Byråkratimodell – Niskanen modellen

• Antagelser:

- Myndighetenes velferdsfunksjon er: $W(X)$

X - aktivitetsnivå	$W(0) = 0$
$W(X)$ – betalingsvillighet for X	$W'(X) > 0$
	$W''(X) < 0$

- Kostnadsfunksjonen for produksjon av X er: $C(X)$

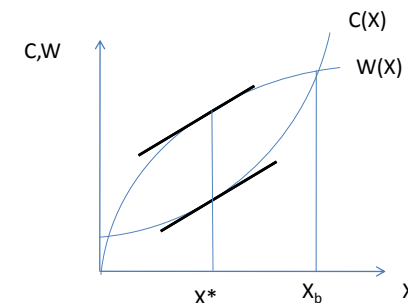
$$C(0) > 0$$

$$C'(X) > 0$$

$$C''(X) > 0$$

- Byråkratene maksimerer størrelsen på sitt budsjett!

7

Byråkratiet velger den største mulige X gitt at $W(X) - C(X) \geq 0$.

Byråkratiet maksimerer sitt budsjett når $C(X) = W(X) \rightarrow X_b$

Hva er det effektive nivået på X ?

Effektivitet krever at $W'(X) = C'(X) \rightarrow X^*$

- Effektiv løsning er karakterisert ved $MB = MC$ ikke $B = C$

8

Andre forklaringer på ineffektivitet i offentlig sektor:

1. Lite konkurranse
2. Myk budsjettskranke
 - Finansiert av myndighetene, kan ikke gå konkurs
 - Svake insentiver til effektiv drift
3. Offentlig regelverk begrenser mulighetene til:
 - Insentivbasert lønn
 - Sparke uproduktive arbeidere
4. Vanskelig med langtidsinvesteringer som er nødvendige for store kapitalinvesteringer
 - I norske kommuner kan man låne til investeringer så lenge du håndterer løpende rente.

9

Hvordan kan vi empirisk finne ut om det offentlige er mindre effektive enn det private?

- Sammenligne privat og offentlig produksjon av samme tjeneste.
- Problemer:
 1. Oftest ikke mulig å finne sammenlignbare enheter → f.eks. forsvar
 2. Vanskelig å finne gode kontrollgruppe → f.eks. Privat sv skole vs. Offentlig skole
 3. Vanskelig å måle kvalitet.

10